

ŻYCIE GOSPODARCZE

Dwutygodnik poświęcony sprawom gospodarczym Polski Zachodniej
Organ Związku Fabrykantów T. z. w Poznaniu.

Redakcja i Administracja: Aleje Mar-
cinkowskiego nr. 7, dom ogrodowy,
----- telefon nr. 25-95. -----
Redaktor przyjmuje w dni powszednie
od godz. 11—1; Administracja od 9—3.

Poznań, dnia 1 sierpnia 1926.

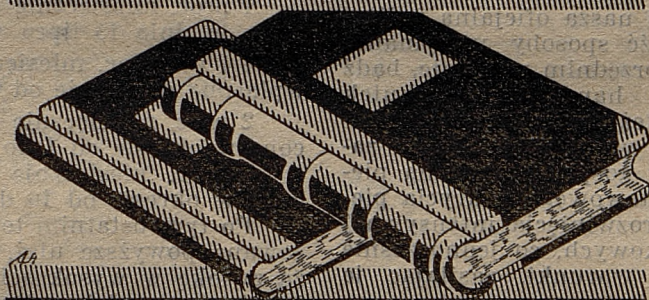
Prenumerata wynosi: w kraju z prze-
syłką rocznie 20 zł, półrocznie 10 zł,
kwartalnie 5 zł, zagranicą z przesyłką
rocznie 24 zł, półrocznie 12 zł, kwar-
talnie 6 zł. Numer pojedynczy 1 zł.

NUMER 15.

Wydawca: Związek Fabrykantów T. z. w Poznaniu.

ROK 5.

KSIĘGI HANDLOWE

KRĘGLEWSKIEGO

Znaczek fabryczny

Znaczek fabryczny

Senacja Gospodarcza a kurs złotego.

Tak się już u nas przyjęło, że każdy przeciętnie biorąc obywatel, polepszenie sytuacji gospodarczej upatruje w wyższym kursie złotego, a spadku dolara, życząc sobie i Państwu, aby jak najprędzej kurs ten zbliżył się do parytetu ustawowego. Jednakże nic więcej błędnego nad takie rozumowanie, i nic nie mogłoby być więcej szkodliwego dla narodu i państwa, nad ewentualność szybkiego powrotu kursu złotego do parytetu, a to z tej przyczyny, iż dziś o stanie gospodarczym państwa i dobrobycie narodu nie decyduje wcale waluta złota ani też ta, która oparta jest na jego parytecie, ale ta waluta, która posiada kurs najwyższej odpowiadający gospodarczej racji swego kraju.

Dla zwrócenia uwagi na znaczenie kursu pieniądza dla gospodarki państwowej, przytoczyć pragniemy fakt, iż przy złotym parytetowym 1 dol. równy 5,20 zł produkcja nasza, nie tylko że nie miała żadnych widoków eksportowych, ale także nie było dla niej zbytu na rynku wewnętrznym opanowanym przez fabrykaty zagraniczne, podczas gdy obecnie przy parytecie 1 dol. równy 9,15 zł konjunktura eksportowa jest zupełnie zadawalniająca, jak również są bardzo dobre widoki dla produkcji na rynku wewnętrznym. Sięgając dalej, należy zwrócić uwagę również na takie państwo jak Anglja, która wcale zdaje się nie jest zadowolona ze swego powrotu do waluty złotej, co jak widzimy naraziło ją na cały szereg wtrząsów, których też jest rezultatem wprowadzenie ceł ochronnych, od dawnych czasów Anglii nie znanych, przed którymi to przez długie wieki prowadziła walkę obronną.

Należy sobie tutaj zdać z tego sprawę, że obecnie daleko już odbiegliśmy od czasów przedwojennych, kiedy to wszędzie prawie waluty były złote pełno-

wartościowe i ogólna stabilizacja stosunków gospodarczych, gdzie nie było żadnych dewaluacji wywoływanych drukiem pieniądza itp. a odchylenia od stałego złotego parytetu wyrażały tylko intensywność udziału państwa i narodu w handlu zagranicznym.

W obecnych czasach, które cechuje kompletny brak stabilizacji gospodarczej w całym świecie, trudno przeprowadzać analogię ze stosunkami gospodarczymi przedwojennymi, trudno starać się reguły ówczesne, które dawały świetne rezultaty przy ustabilizowanych warunkach wprowadzać do obecnego chaosu gospodarczego, dziś bowiem kiedy większość państw, z którymi, znajdujemy się w zależności gospodarczej, nie posiada mocnej waluty określonej złotym parytetem, najwygodniej jest w przeciwieństwie do stałego parytetu przedwojennego, posiadać parytet ruchomy (zmienny) przez którego odpowiednie regulowanie, możnaby stwarzać możliwie najwygodniejszą konjunkturę dla krajowego organizmu gospodarczego.

Jest więc zrozumiałą dla nas rzeczą, iż powrót do parytetu złotego w obecnym okresie jest dla naszego państwa zupełnie niemożliwy, aż do tej pory, w której wszystkie te państwa z którymi jesteśmy w stosunkach nie uregulują swojej waluty na podstawie trwałego złotego parytetu. Natomiast najważniejszym zadaniem naszej polityki walutowej jest utrzymanie złotego na najodpowiedniejszym parytecie gospodarczym, to znaczy na takim kursie, któryby najwięcej odpowiadał wymogom naszego życia gospodarczego. Dla teoretyka będzie kwestją dyskusji, jak określić ten parytet na obecną chwilę, i czy go stale na tym poziomie utrzymywać, natomiast dla praktyka gospodarczego nie będzie wątpliwości, iż należy parytet gospodarczy określić na podstawie obecnego kursu tj. 1 dol. równy 9,15 złotych. Kurs ten wykazuje cały szereg cech dodatnich dla

naszego gospodarstwa narodowego, jakkolwiek możnaby go stopniowo może cokolwiek obniżyć, jednakże nie w terminie jednego miesiąca ani też w dwóch, ale minimum w terminie mniej więcej rocznym, tak ażeby zmiana kursu nie odbiła się na kalkulacji zbyt gwałtownie i nie wprowadziła nowych trudności.

Biorąc pod uwagę możliwości obniżenia, nie wyobrażamy sobie ażeby przynajmniej na czas do połowy przyszłego roku można było utrzymać bez szkody kurs niższy jak 1 dol. równy 8,50 zł.

Życie nasze gospodarcze domaga się ze wszelkich sił, bynajmniej jednak nie podwyższenia kursu złotego, ale tylko jego stabilizacji, kursu wykluczającego wszelkiego rodzaju wahanía, które to polityka walutowa naszych władz powinna skrupulatnie usuwać, starając się stabilizować złotego na zasadzie obecnego parytetu gospodarczego.

Mamy wrażenie, że przy rozwoju naszego gospodarstwa, z czym się bezwzględnie musimy liczyć i o ile utrzymamy stabilizację złotego, oraz przy wzmożeniu się eksportu, co jest rzeczą zupełnie możliwą, siłą praw ekonomicznych nasz złoty zacznie okazywać gwałtowne tendencje do zwyżkowania, co już dzisiaj nawet w słabym zakresie daje się również zauważyć.

W takiej jednakże chwili nasza oficjalna polityka walutowa powinna znaleźć sposoby utrzymania mimo wszystko kursu na poprzednim poziomie, bądź to drogą zwiększenia obrotu handlowego wskutek powiększenia importu, bądź też co jest więcej wskazanem i jedynie właściwem, wskutek wielkiego zapotrzebowania ze strony sfer gospodarczych na pieniądź, drogą zmniejszenia ustawowego pokrycia pieniądza w Banku Polskim i rozwinięcia intensywnej akcji emisyjnej biletów bankowych, co jednocześnie ułatwi sferom gospodarczym warunki, zasilając je w środki kredytowe.

Kwestją więc stabilizacji kursu złotego jest więc najważniejszą podstawą sanacji naszego życia gospodarczego a tem samem stosunków w państwie.

Środki, jakie rząd mógłby przedsięwziąć w kierunku wzmocnienia aktywności naszego bilansu handlowego, oraz związanego z obniżeniem pokrycia w Banku Polskim, stałego stopniowego zwiększenia obiegu pieniądza, mogłyby jakkolwiek powoli, nawet bez pomocy, tak w obecnej chwili upragnionego kapitału zagranicznego, pomóc nam do wybrnięcia z kłopotów przesilenia gospodarczego i do znalezienia się nawet na silnych i na mocnych podstawach gospodarczych.

Mamy nawet odwagę sądzić, że ten powolny sposób samodzielnego pokonywania kryzysu dałby nam niewątpliwie stokroć zbawienniejsze skutki.

Nie wierzymy w to, aby poważniejszy napływ w krótkim stosunkowo czasie znaczniejszych kapitałów zagranicznych, nie wywołał u nas nowego kryzysu, może nawet cięższego od tego, który przeżywamy w obecnej chwili, chociażby z tych tylko względów, że gwałtowny przyływ kapitału zagranicznego spowodowałby natychmiastowy powrót złotego do parytetu ustawowego.

Leży to może w interesie państw mocnych zagranicznych, ale w każdym razie nie naszych czynników gospodarczych.

Uważając więc, że wszelkie dopuszczanie kapitału zagranicznego w celu koniecznej rozbudowy naszego życia gospodarczego, powinno być skutecznie bardzo delikatnie, z wstrzemięźliwością i powoli, ażeby nie wpaść w nowy kryzys podobnie jak to przechodzą Niemcy oraz Austria, twierdzimy, że najprostszą drogą iść nam należy, unikając gwałtownych zmian w położeniu gospodarczym, bez względu na to, czy wywołanych wskutek ewentualnie otrzymanych pożyczek zagranicznych, czy też wskutek zmian lub wahań waluty i pamiętać o tem, że najgorszy okres przeżyliśmy i że mamy dziś już w dziedzinie gospodarczej sami widoki wybrnięcia z krytycznej sytuacji, o ile tylko rząd odpowie zadaniu. **W. Szczepański.**

Okólnik Związku Fabrykantów.

I. SPRAWY CELNE.

Możliwości eksportowe do Peru. Eksportować można papier dla drukarni, który importuje się bez cla. Najkorzystniej jest wejście w bezpośredni kontakt z administracjami gazet oraz drukarniami. Poszukiwane są również: **atrament, guma arabska, pióra, ołówki etc.** Cło importowe wynosi 10% wartości towaru. Bardzo poszukiwane są wszelkiego rodzaju **meble biurowe.** Zwykle biurko kosztuje na miejscu 12 funt. per. czyli 380 mniej więcej złotych. Najkorzystniej skierować wszelkie oferty i cenniki i katalogi kalkulując w dolarach amerykańskich na ręce Polskiego Konsulatu w Limie, który takowe dalej wyekspedjuje. Przy bezpośredniej korespondencji należy używać języka hiszpańskiego lub też angielskiego.

Ulgi w karach za zwłokę. Ministerstwo Skarbu komunikuje, że stosownie do wydanych zarządzeń podatkniczych, którzy zapłacą przed dniem 1 września rb. zaległe podatki i należitości stemplowe, zostaną zwolnieni od ustawowych kar za zwłokę w wysokości 4 proc. miesięcznie. Zamiast tych kar będą od nich pobrane:

1 proc. miesięcznie o ile zaległości zostaną wpłacone do dnia 15 lipca włącznie.

1 i pół proc. miesięcznie, o ile zaległości zostaną wpłacone w okresie od 16 do 31 lipca włącznie.

2 proc. miesięcznie o ile zaległości zostaną wpłacone w okresie od 1 do 15 sierpnia włącznie.

3 proc. miesięcznie o ile zaległości zostaną wpłacone w okresie od 16 do 31 sierpnia włącznie.

Po tym ostatnim terminie nietylko nie będą stosowane powyższe ulgi, lecz oprócz normalnych kar za zwłokę w wysokości 4 proc. miesięcznie pobrany będzie na zasadzie ustawy z dnia 1 lipca r. b. dodatek 10-procentowy.

Pobieranie 10-procentowego dodatku do podatków bezpośrednich. W „Dz. Ust. R. P.“ Nr. 67 poz. 398 zostało ogłoszone rozporządzenie Ministra Skarbu o pborze na zasadzie Ustawy z dn. 1 lipca 1926 r. („Dz. Ust. R. P.“ Nr. 63, poz. 376) nadzwyczajnego dodatku w wysokości 10 proc. do podatków bezpośrednich, z wyjątkiem podatku dochodowego, pobieranego według działu II ustawy o podatku dochodowym, podatku majątkowego i podatku od lokali i placów niezabudowanych, — do opłat stemplowych uiszczanych w gotówce, z wyjątkiem podatku emisyjnego, — oraz do podatków spadkowego i od darowizn, których ustawowe terminy płatności przypadają w okresie od dnia 16 lipca do dnia 31 grudnia 1926 r. jakoteż do zaległości tych danin, wpłacanych względnie przymusowo ściąganych w okresie od dnia 1 września do dnia 31 grudnia 1926 r.

Pobieranie 10-procentowego dodatku do podatków pośrednich. W „Dz. Ust. R. P.“ Nr. 67 poz. 398 ogłoszone zostało rozporządzenie Ministra Skarbu o pborze nadzwyczajnego dodatku w wysokości 10 procent do podatków pośrednich na zasadzie ustawy z dnia 1 lipca 1296 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 63 — poz. 376). Rozporządzenie to weszło w życie z dniem 16 lipca r. b.

Gena sprzedażna znaczków stemplowych i urzędowych blankietów wekslowych. Na podstawie ustawy z dnia 1 lipca b. r. („Dz. Ust. R. P.“ Nr. 63, poz. 376) Ministerstwo Skarbu rozporządzeniem z dn. 8 lipca 1926 r. (Dz. Ust. R. P. Nr. 63, poz. 772) podwyższyło z dniem 16 lipca br. o 10 proc. nominalnej wartości cenę sprzedażną urzędowych blankietów wekslowych oraz znaczków stemplowych z wyjątkiem znaczków wartości nominalnej 5 gr.

Wprowadzenie pełnego monopolu spirytusowego na obszarze wojew. lwowskiego. Rozporządzenie Ministra Skarbu z dn. 7. 7. 1926 r. na obszarze wojew. lwowskiego z dniem 15. 10. 1926 r. wprowadza pełny monopol spirytusowy t. zn. że z dniem tym zostaje

zabroniony na obszarze tegoż województwa wyrób i rozlew wódek czystych w przedsiębiorstwach prywatnych.

Dla likwidacji zapasów wódek czystych wyrobu nie - monopolowego, znajdujących się na obszarze wojew. lwowskiego w dniu 15 10. 1926 r., t. jest w dniu wejścia w życie rozporządzenia, przewidziany został termin 3-miesięczny t. zn. do 15. I. 1927 r.

Ustawodawstwo. Zwracamy uwagę na rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 30 czerwca 1926 r. w sprawie uzupełnienia § 6 rozporządzenia Ministra Skarbu z dn. 13 grudnia 1920 r. o postępowaniu celnem Dz. Ust. R. P. Nr. 70. 1926 poz. 407.

Ministra Skarbu z dn. 14 lipca 1926 r. wypuszczenia serji XII 8-proc. biletów skarbowych Dz. Ust. R. P. Nr. 70. poz. 408.

Ministra Kolei z dnia 8 lipca 1926 r. o zmianach w uzupełnieniach taryfy towarowej polskich kolei normalnotorowych Dz. Ust. R. P. Nr. 70 poz. 409.

Jubileuszowa wystawa ogrodnicza. W dniach od 25 września do 3 października odbędzie się w Poznaniu wystawa ogrodnicza na terenach targu poznańskiego. W wystawie weźmie udział cała Polska. Na wystawie reprezentowane będą również przybory i narzędzia ogrodnicze.

Wystawa Budowlana. W czasie VI Międzynarodowych Targów Wschodnich we Lwowie, które będą trwały od 5 do 15 września 1926 r., odbędzie się w połączeniu z targami i na terenie targów pierwsza ogólnie - polska wystawa budowlana pod protektorem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Pana Prof. Mościckiego.

Ponieważ każdemu musi zależeć na tem, ażeby ta pierwsza ogólnie - polska wystawa budowlana, mająca na celu rozbudzenie ruchu budowlanego, tak bardzo potrzebnego dla podniesienia życia gospodarczego w Polsce wypadła możliwie jak najlepiej, przeto zwracamy się z prośbą gorącą do naszych członków, ażeby obeszli wystawę swoimi ekspozycjami.

Chodzi mianowicie o to, ażeby Wielkopolska, i Pomorze, w której tak silnie jest rozwinięty przemysł, okazała na wystawie wybitny dowód swej żywotności.

Zwracamy uwagę, że wystawa obejmuje:
a) Grupę materiałową, b) Grupę przyborności, c) Dział instalacyjny, d) Dział drzewny.

Wystawa Higieniczno - Spożywcza. Na targach we Lwowie w czasie od 5 do 15 września b. r. będzie urządzona równocześnie ogólnie - polska wystawa higieniczno - spożywcza, obejmująca kilka sekcji.

I tak między innymi reprezentowaną będzie: sekcja przemysłu fermentacyjnego (przetwory spirytusowe, browarnictwo, wina owocowe i naturalne, octy). Sekcja młynarska, piekarska i cukiernicza. Sekcja cukrownictwa i wyrobów czekoladowych, przetworów owocowych it. p. Higiena żywienia i dział spożywczy oraz higiena ubrań, tworzą odrębną grupę.

Komitet Wystawy przewiduje premjowanie ekspozycy. W tym celu Komitet wdraża jednocześnie starania o pozyskanie poza nagrodami Komitetu szeregu nagród rządowych, dla wystawców, z których każdy otrzyma z Komitetu atest, stwierdzający jego udział w wystawie. Komitet organizacyjny wystawy higieniczno-spożywczej jest przekonany, że wystawa przyczyni się znakomicie do zobrazowania tej tak różnorodnej i bogatej gałęzi przemysłu krajowego, jaką jest przemysł spożywczy i wyraża nadzieję, że przez gremjalny udział w wystawie dadzą zainteresowani wyraz trafnego zrozumienia najżywniejszych potrzeb naszego życia gospodarczego.

Ułatwienie przewozu na wystawę w Salonikach. Przedstawicielstwo na Polskę Sveńska Orient Linen powiadamia, że celem ułatwienia polskiemu eksporterom udziału w Międzynarodowych Targach w Salonikach, rozpoczynających się w październiku r. b. i co przez to idzie ułatwienia eksportu na Bliski Wschód, Svenska Orient Linen zdecydowała udzielić 30% zniżkę od stawek okretowych dla wszelkich towarów przeznaczonych dla tych Targów.

Geny łomu metalowego. Podług czasopisma „Giesserei Zeitung“ podajemy wykaz cen za 100 kg. płaconych w Berlinie w markach niem. w okresie 14—19 czerwca r. b., w zależności od wielkości dostaw, za metale w łomie (szmelc).

miedź	115 do 118	276 do 283
bronz	100 „ 102	240 „ 245
mosiądz w wiórach .	76 „ 80	182 „ 192
mosiądz w zlewach .	83 „ 84	199 „ 202
odpadki blachy mos.	94 „ 96	226 „ 230
ołów miękki	55 „ 56	132 „ 134
glin w blachach . . .	190 „ 200	456 „ 480
mosiądz w blokach .	88 „ 89	211 „ 214
bronz w blokach . . .	106 „ 108	254 „ 259

Na Ziemiach Polski Zachodniej

„ŻYCIE GOSPODARCZE“

jest jedynym pismem broniącym skutecznie interesów przemysłu.

Armatura
Władysław Jezierski, w Poznaniu, ul. Słowackiego 38. Przedstawiciel „SAM“ Sp. Akc. Münstermann w Katowicach.

Fabryka torebek i opakowań
Wielkopolska Fabryka Wyrobów Papierowych Kazimierz Świerkowski, Pleszew i Poznań. Największa w kraju mechan. torebkarnia.

Gazety
Kurjer Poznański, ul. św. Marcin 70. Orędownik Wielkopolski, ulica św. Marcin 70.

Koks hutniczy
Zachodnio-Polski Syndykat Węglowy, Poznań, pl. Wolności 10.

Lakiery
Wielkop. Wytwórnia Chemiczna.

Dezynfekcyjne środki lyzol, kreolina
Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 5.

Materace
„Matra“ St. i W. Przydyrga w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 142.

Naczynia emaljowane (żeliwne i blaszane)
Herzfeld - Victorius, Tow. Akc. w Grudziądzu, ul. 3 Maja 9/14.

Oleje eteryczne
M. Domagalski i S-ka w Poznaniu, ul. Garncarska 8.

Opakowania i kartonaże
F. K. Ziolkowski i S-ka, Poznań, Górna Wilda 122.

Piece żelazne
Herzfeld-Victorius, Tow. Akcyjne w Grudziądzu, ul. 3 maja 9-14.

Drzwiczki piecowe
Herzfeld & Victorius, Tow. Akc. Grudziądz.

Esencje i etery owoc.
Domagalski i S-ka, Poznań, św. Marcin 34 i Garncarska 8.

Pokosty
Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna, Tow. Akc. w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego 5.

Posadzka parkietowa
B. Bystrzycki, T. A., Orzechowo, powiat Września, specjalny jako taki jedyny w Polsce zakład dla przeróbki drzewa dębowego.

Proszek do prania
Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna.

Rury zlewowe i kształtki
Herzfeld & Victorius, Tow. Akc. Grudziądz.

Dębina stolarska, dębowe dytki
B. Bystrzycki, T. A., Orzechowo, powiat Września, specjalny jako taki jedyny w Polsce zakład dla przeróbki drzewa dębowego.

Siatki druciane
A. Zwierzchowski i Ska Fabryki lin konopnych, stalowych oraz siatek i wyrobów druczanych, w Poznaniu i Czerwonaku, biuro ul. Podgórna 10a tel. 4007.

Soki owocowe
Domagalski i S-ka w Poznaniu, Sw. Marcin 34 i Garncarska 8.

Wagi
Wł. Jezierski (przedstawiciel Fabryki Wag W. Hess w Lublinie) w Poznaniu, ul. Słowackiego 3.

Węgiel kamienny
Zachodnio-Polski Syndykat Węglowy, T. z o. p. w Poznaniu, pl. Wolności 10.

Rabaty najwyższe Ceny koncertowe Kredyty dogodne

WĘGIEL - KOKS HUTNICZY - BRYKIETY

tylko z kopalń głębokich krajowych i zagranicznych

Zachodnio-Polski Syndykat Węglowy T. z o. p.

Telefon 23-77, 37-77

Poznań, Plac Wolności 10.

Adres telegr.: „Zapol“

Własny gmach handlowy

Własne składnice kolejowe Poznań, ul. Przemysłowa II. brama.

PERFUMY
WODY KOŁOŃSKIE
MYDŁA

KALIA
JSTE

PRZODUJĄ W POLSCE

J. & S. Stempniewicz

WARSZAWA POZNAŃ RADOM

BROWARY HUGGERA

Tow. Akc.

Poznań, ulica Półwiejska 25

Telefon 3037 i 3047.

Słodownie i fabryka lodu

polecają swoje wyborowe piwa:

KRYSTAL (jasne pilzneńskie)

PORTER

SPECJAŁ ciemne (monachijskie)

Lotan

odznacza się silnym zapachem - jest niezrównane w jakości

Miafloc

usuwa wszelkie nieczystości skórne.

Glicerynowe

przeznaczony dla delikatnej cery.

Przemysławka

o znanym zapachu „Przemysławski” odświeża i udelikatnia cerę.

Heuts de Stamboul

mydło wybotowe, zapach o tendencji perfum wschodu

Oryginalne tylko z firmy

Henryk Łak

FABRYKA PERFUM, KOSMETYKÓW I MYDŁ

Związkowa Centrala Maszyn

Tow. Akc.

Ul. Wjazdowa 9

POZNAŃ

Tel. 2280 i 2289

Maszyny i narzędzia rolnicze
wszelkiego rodzaju
oraz części zapasowe

Generalne reprezentacje:

H. Cegielski Tow. Akc.: garnitury parowe do mlócenia

Massey - Harris: maszyny żniwne, motory naftowe

Aktiebolaget Baltic: centryfugi do mleka

Phoenix, Wiedeń: tryery do zboża

Prosimy zażądać oferty!

Prosimy zażądać oferty!

HERMANNMÜHLEN

Towarzystwo Akcyjne w Poznaniu

Rok założenia 1895.

Rok założenia 1895.

Młyn żytni

Poznań-Wilda, ulica Fabryczna 22
stacja kolejowa Poznań.

Młyn pszenny

Zieliniec, poczta Swarzędz
stacja kolejowa Antoninek.

Własne bocznicze.

Dzienna sprawność 4400 centnarów zboża.

Wszelkie gatunki mąki pszennej, żytniej i ospa.

Biuro centralne: Plac Wolności 17. - Tel. 32-53 i 37-56

H. Cegielski, Tow. Akc. Poznań

wyrabia

jako jedyna wytwórnia w Polsce
i poleca do natychmiastowej dostawy

== Lokomobile i Młocarnie Parowe ==
Elewatory do słomy i Bukowniki do koniczyny

Przedstawicielstwo na Poznańskie:

Związkowa Centrala Maszyn Tow. Akc. Poznań, ulica Wjazdowa nr. 9.

Przedstawicielstwo na Kujawy i Pomorze:

Inowrocławska Fabryka Maszyn Tow. Akc. Inowrocław, ul. św. Ducha 29.

Przedstawicielstwo na b. Królestwo i Kresy Wschodnie:

Towarzystwo Przemysłowo-Handlowe „Ardora“ Warszawa, ul. Bracka 16.

Przedstawicielstwo na Małopolskę:

Henryk Małecki, Lwów, ulica Sapiehy nr. 34.

wszelkiego rodzaju, gotowe farby olejne, po-
kosty, mydła techniczne, rdzeniowe, rozmaite
mydła szare; do dezynfekcji: Lysol i Kreolinę

poleca

w najlepszej jakości na dogodnych warunkach

Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna Tow. Akc.
Poznań-Starołęka

Biura: Poznań, Aleje Marcinkowskiego nr. 5

„GOPLANA”

POZNAŃSKA
FABRYKA CZEKOLADY

TOWARZYSTWO AKCYJNE — POZNAŃ

UL. ŚW. WAWRZYŃCA NR. 28

CZEKOLADY KAKAO CUKRY DESEROWE MARCEPANY

**Budowa
Elektrowni:**
ciepłych - wodnych
i wietrznych

**Instalacje
elektryczne:**
na siłę i światło, oraz
naprawy urządzeń elek-
trycznych - tanio, prze-
pisowo i fachowo

DOSTAWA

turbin wietrznych, dźwigów, liftów
akumulatorów — maszyn elektrycznych materiałów-elektro-
instalacyjnych — żarówek

**Własne nowoczesne warsztaty naprawy
aparatów i maszyn elektrycznych**

FABRYKACJA

aparatów tablicowych-rozruszników

Zjednoczone Przedsiębiorstwa Elektryczne

Inżynier **GAERTIG i Ska T. z o. p.**

Poznań, ulica Pocztowa nr. 26

Rok założenia 1903

Telefon 35-84 Teleg.: „Energja”, Poznań Telefon 35-84

BENZYNY

OLEJE

BENZOL

do maszyn i motorów wszel-
kiego rodzaju, cylindrów ma-
szyn parowych, automobilowe,
wulkanowe do wywrotków, ga-
zowe, wiertnicze pp.

Smar
na osie

Stały tłuszcz
Tovotte

Specjalność:

Oryginalne oleje
amerykańskie

„METEOR”

znane z pierwszorzędnej jakości

poleca i dostarcza

HURTOWNIA OLEJÓW SKALNYCH

L. RUCIŃSKI i ST. JANKOWSKI

Telefon 17-15 i 34-60 Poznań Aleje Marcinkowskiego 7

**Szybko i akuratnie farbuje — czyści chemicznie
wszelką odzież**

FARBIARNIA PAROWA i PRALNIA CHEM.

„BARWA”

właśc.: **STEFAN KAŁAMAJSKI**

Składy własne w Poznańskim i na Pomorzu. — Fabryka w Mosinie pod Poznaniem. — Centrala S. Kałamajski, Poznań, pl. Wolności 6.

6	6 1/2	7	7 1/2	8	8 1/2	9	9 1/2	10	10 1/2	11	11 1/2	12	12 1/2	1	1 1/2	2	2 1/2
3	3 1/2	4	4 1/2	5	5 1/2	6	6 1/2	7	7 1/2	8	8 1/2	9	9 1/2	10	10 1/2	11	11 1/2
Dworzec	Rynek Wildecki	Brama Dębińska	Tama Garbarska	Górczyn	Ul. Stroma	Jeżyce	Plac Św.-Krzyżski	Plac Sapieżynski	Śródka	Solacz	Koszary Irenu	Wilda					
Poznańska														038546			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16		
17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31			

Masowe ilości

druków jedno- i więcejkolorowych
wielokrotnie perforowanych i numerowanych

wykonuje

na specjalnych maszynach

DRUKARNIA POLSKA TOW. AKC.
W POZNANIU, ŚW. MARCIN 70.

Przy zapytaniach należy podać wzór ewentualnie szkicowany, dokładny rozmiar i ilość zapotrzebowanych druków

**Wszelkie i największe nakłady tego rodzaju
dostarczamy w ustalonych terminach.**

Przedpołud.					6	7	8	9	10	11	12							
Dzień	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15			
Rynek główny	Krakowska Spółka Tramwajowa											Stary Most Podgórski						
	084586																	
Dworzec osobowy	<i>Bilet do przesiadania</i>											Salwator						
	— na linje —											Park Krakowski						
Lubicz	1	2	3	4	5	6	Bilet nie jest przenośny, należy go kontroli na żądanie okazać											
Podgórze	Wawel Dworzec tow.						Starowiślna						Park Dr. Jordana					
Dzień	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31		
Popoł.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12						

BARWA